
Ο ΔΙΚΑΙΟΣ ΔΙΚΑΣΤΗΣ

Αφού διαβάσετε το κείμενο «Ο δίκαιος δικαστής», να απαντήσετε στις ερωτήσεις που ακολουθούν.

Ο ΔΙΚΑΙΟΣ ΔΙΚΑΣΤΗΣ

Ήταν μια φορά ένας βασιλιάς στην Αλγερία που τον λέγανε Μπαουάκα και ήθελε να μάθει αν ζούσε στ' αλήθεια σε μιαν από τις πολιτείες του, όπως τον είχαν πληροφορήσει οι άνθρωποι του, ένας δίκαιος δικαστής που έβρισκε μεμιάς το δίκιο του καθενός. Κανένας κατεργάρης, λέγανε, δεν μπορούσε να του ξεφύγει. Και καθώς ο βασιλιάς ήξερε καλύτερα από τον καθένα τι σπάνιο πράγμα είναι ένας δίκαιος δικαστής σ' αυτό τον κόσμο, ντύθηκε έμπορος και τράβηξε για την πολιτεία, όπου ζούσε αυτός ο δικαστής.

Στις πύλες της πόλης πλησίασε τον Μπαουάκα ένας σακάτης και του ζήτησε ελεημοσύνη. Ο Μπαουάκα του 'δωσε και έκανε να φύγει, μα ο ζητιάνος γαντζώθηκε στα ρούχα του.

«Τι θέλεις, λοιπόν;» ρώτησε ο Μπαουάκα. *«Δε σου 'δωσα ελεημοσύνη;»*

“Μου έδωσες» του είπε ο ζητιάνος. *«Αλλά κάνε μου ακόμα μια χάρη. Πήγαινε με καβάλα στ' άλογό σου ως την πλατεία, γιατί σακάτης καθώς είμαι, φοβάμαι μη με ποδοπατήσουν οι καμήλες και τ' άλογα».*

Ο Μπαουάκα τον πήρε πίσω στο άλογό του και τον κουβάλησε ως την πλατεία. Εκεί σταμάτησε, μα ο ζητιάνος δεν κατέβηκε από το άλογο.

Ο Μπαουάκα του λέει:

«Τι κάθεται του λόγου σου, κατέβα· φτάσαμε».

Μα ο ζητιάνος του απαντάει:

«Και γιατί να κατέβω; Το άλογο είναι δικό μου. Κι αν δε θέλεις να μου το δώσεις με το καλό, πάμε στο δικαστή».

Μαζεύτηκε κόσμος γύρω τους και παρακολουθούσε τον καβγά. Πολλοί φώναζαν:

«Τραβάτε στο δικαστή να βρείτε το δίκιο σας».

Ο Μπαουάκα με το ζητιάνο πήγανε στο δικαστή. Στο δικαστήριο ήταν πολύς κόσμος κι ο δικαστής καλούσε τον καθένα με τη σειρά του. Πριν έρθει η σειρά του Μπαουάκα, ο δικαστής κάλεσε ένα γραμματικό κι ένα χωριάτη που δικάζονταν για μια γυναίκα. Ο χωριάτης έλεγε πως η γυναίκα ήταν δικιά του και ο γραμματικός έλεγε κι αυτός πως ήταν δικιά του. Ο δικαστής τούς άκουσε και τους δυο, σώπασε για λίγο κι ύστερα είπε:

«Αφήστε τη γυναίκα σ' εμένα κι ελάτε αύριο να σας πω την απόφασή μου».

Όταν βγήκανε αυτοί οι δυο, μπήκανε ένας χασάπης κι ένας που πουλούσε λάδι. Ο χασάπης ήταν γεμάτος αίματα και ο λαδάς ήταν γεμάτος λάδια. Ο χασάπης κρατούσε στα χέρια του κάτι νομίσματα, ενώ ο λαδάς έσφιγγε το χέρι του χασάπη.

Ο χασάπης είπε: *«Αγόρασα από αυτόν εδώ τον άνθρωπο λάδι, και την ώρα που έβγαλα το πουγκί μου να πληρώσω, μ' έπιασε από το χέρι και ήθελε να μου πάρει τα λεφτά. Έτσι ήρθαμε σ' εσένα. Εγώ κρατάω στο χέρι τα νομίσματα κι αυτός κρατάει εμένα από το χέρι. Μα τα λεφτά είναι δικά μου κι αυτός είναι κλέφτης».*

Ο λαδάς πάλι είπε: *«Λέει ψέματα. Ο χασάπης ήρθε σ' εμένα ν' αγοράσει λάδι. Όταν του γέμισα ένα λαγήνι, με παρακάλεσε να του αλλάξω μια λίρα, για να πληρώσει. Έβγαλα τα χρήματα και τ' ακούμπησα στον πάγκο. Εκείνος τότε άρπαξε τα χρήματα κι ήθελε να το σκάσει. Τότε εγώ τον έπιασα από το χέρι και τον έφερα εδώ».*

Ο δικαστής σώπασε για λίγο κι ύστερα είπε: *«Αφήστε τα λεφτά κι ελάτε αύριο».*

Όταν ήρθε η σειρά του Μπαουάκα και του ζητιάνου, ο Μπαουάκα είπε πώς έγιναν τα πράγματα. Ο δικαστής τον άκουσε κι ύστερα ρώτησε το ζητιάνο.

Ο ζητιάνος είπε: *«Όλα αυτά είναι ψέματα. Πήγαινα καβάλα στην πόλη κι αυτός καθόταν στη γη και με παρακάλεσε να τον πάρω στο άλογο. Τον πήρα καβάλα και τον πήγα εκεί που ήθελε. Όμως αυτός δεν ήθελε να κατέβει από το άλογο και άρχισε να λέει πως το άλογο είναι δικό του. Μα αυτό είναι ψέμα».*

Ο δικαστής σκέφτηκε και είπε: *«Αφήστε μου το άλογο κι ελάτε αύριο».*

Την άλλη μέρα μαζεύτηκε πολύς κόσμος για ν' ακούσει ποιανού θα 'δινε δίκιο ο δικαστής.

Πρώτοι πλησίασαν ο γραμματικός και ο χωριάτης.

«Πάρε τη γυναίκα σου» είπε στο γραμματικό. *«Και του χωρικού να του δώσετε πενήντα ραβδιές».*

Ο γραμματικός πήρε τη γυναίκα του, ενώ την ίδια ώρα, μπροστά στον κόσμο, άρχισε η τιμωρία του χωρικού.

Μετά ο δικαστής κάλεσε το χασάπη:

«Τα χρήματα είναι δικά σου» είπε. Μετά έδειξε το λαδά και είπε: *«Αυτουνού δώστε του πενήντα ραβδιές».*

Τέλος καλέσανε τον Μπαουάκα και το ζητιάνο.

«Θα γνωρίσεις το άλογό σου ανάμεσα σ' άλλα είκοσι;» ρώτησε ο δικαστής τον Μπαουάκα.

«Θα το γνωρίσω».

«Κι εσύ;»

«Κι εγώ θα το γνωρίσω» είπε ο ζητιάνος.

«Ακολουθήστε με» είπε ο δικαστής στον Μπαουάκα.

Πήγανε στο στάβλο. Ο Μπαουάκα γνώρισε αμέσως το άλογό του ανάμεσα στ' άλλα είκοσι και το έδειξε στο δικαστή.

Μετά ο δικαστής κάλεσε το ζητιάνο στο στάβλο και είπε και σ' αυτόν να αναγνωρίσει το άλογό του. Ο ζητιάνος γνώρισε αμέσως το άλογο και το 'δειξε στο δικαστή.

Τότε ο δικαστής γύρισε στη θέση του και είπε στον Μπαουάκα:

«Το άλογο είναι δικό σου. Να το πάρεις. Όσο για το ζητιάνο, δώστε του πενήντα ραβδιές».

Όταν τέλειωσε το δικαστήριο, ο δικαστής τράβηξε στο σπίτι του κι ο Μπαουάκα τον ακολούθησε.

«Τι συμβαίνει λοιπόν; Μήπως δεν είσαι ευχαριστημένος με την απόφασή μου;» τον ρώτησε ο δικαστής.

«Όχι, είμαι ευχαριστημένος» είπε ο Μπαουάκα. *«Θέλω μόνο να μάθω πώς κατάλαβες πως η γυναίκα ήταν του γραμματικού κι όχι του χωρικού, πώς τα χρήματα ήταν του χασάπη κι όχι του λαδά, και πώς το άλογο ήταν δικό μου κι όχι του ζητιάνου».*

«Να πώς έμαθα για τη γυναίκα. Την κάλεσα το πρωί και της είπα: 'Βάλε μελάني στο μελανοδοχείο μου'. Εκείνη πήρε το μελανοδοχείο, το έπλυσε και σβέλτα έβαλε μελάني. Πάει να πει πως τη δουλειά αυτή την είχε συνηθίσει να την κάνει. Επομένως ο γραμματικός είχε δίκιο».

«Για τα χρήματα πάλι, να πώς έμαθα την αλήθεια. Έβαλα αποβραδής τα νομίσματα σε μια κούπα με νερό και σήμερα το πρωί κοίταξα να δω αν υπήρχε λάδι. Αν τα νομίσματα ήταν του λαδά, θα είχανε λάδι από τα χέρια του τα λαδωμένα. Αλλά στο νερό δε βρέθηκε ίχνος λαδιού. Πάει να πει πως ο χασάπης είχε πει την αλήθεια».

«Για το άλογο ήταν πιο δύσκολο να μάθω την αλήθεια, γιατί ο ζητιάνος, όπως κι εσύ, αναγνώρισε αμέσως το άλογο ανάμεσα στ' άλλα είκοσι. Μα εγώ δε σας πήγα στο στάβλο για να δω αν θα γνωρίσετε το άλογο, αλλά για να δω ποιον από τους δυο θα γνωρίσει το άλογο. Όταν το πλησίασες εσύ, γύρισε το κεφάλι του και το τέντωσε προς εσένα, ενώ όταν το άγγιξε ο ζητιάνος, ζάρωσε τ' αυτιά του και σήκωσε το πόδι του. Απ' αυτό κατάλαβα πως εσύ είσαι ο πραγματικός ιδιοκτήτης του αλόγου».

Τότε ο Μπαουάκα του είπε: «Δεν είμαι έμπορος, είμαι ο βασιλιάς Μπαουάκα. Και ήρθα εδώ, για να δώ με τα μάτια μου αν είναι σωστά όσα λένε για σένα. Και είδα πως είσαι στ' αλήθεια ένας σοφός δικαστής. Ζήτησέ μου ό,τι επιθυμείς και θα το έχεις ως ανταμοιβή».

«Δεν χρειάζομαι ανταμοιβή» απάντησε ο δικαστής. «Είμαι ευχαριστημένος που με επαίνεσε ο βασιλιάς μου».

Πηγή: Λέων Τολστόϊ «Ο δίκαιος δικαστής» από τη συλλογή «Διηγήματα, μύθος και παραμύθια» (μετάφραση: Πέτρος Ανταίος), εκδ. Ωκεανίδα, ISBN 960-410-011-4

Ερώτηση 1: Ο ΔΙΚΑΙΟΣ ΔΙΚΑΣΤΗΣ

Στην αρχή της αφήγησης αναφέρεται ότι ο Μπαουάκα ντύθηκε έμπορος.

Γιατί ο Μπαουάκα δεν ήθελε να τον αναγνωρίσουν;

- A. Ήθελε να δει αν συνέχιζαν να τον υπακούουν ακόμη και αν εμφανιζόταν ως ένας «συνηθισμένος» άνθρωπος.
- B. Σχεδίαζε να παρουσιαστεί στο δικαστήριο, μπροστά στο δικαστή, ντυμένος έμπορος.
- Γ. Του άρεσε να μεταμφιέζεται, για να μετακινείται όπως ήθελε και να κάνει φάρσες στους υπηκόους του.
- Δ. Ήθελε να δει το δικαστή να δουλεύει, όπως είχε συνηθίσει, χωρίς να επηρεάζεται από την παρουσία του βασιλιά.

Ερώτηση 2: Ο ΔΙΚΑΙΟΣ ΔΙΚΑΣΤΗΣ

Πώς κατάλαβε ο δικαστής ότι η γυναίκα ήταν σύζυγος του γραμματικού;

- A. Κοιτάζοντας το παρουσιαστικό της και βλέποντας ότι δεν έμοιαζε με γυναίκα χωρικού.
- B. Από τον τρόπο που ο γραμματικός και ο χωρικός διηγήθηκαν την δική τους εκδοχή στο δικαστή.
- Γ. Από την αντίδρασή της απέναντι στο χωρικό και το γραμματικό.
- Δ. Δοκιμάζοντας την επιδεξιότητά της στη δουλειά που έπρεπε να κάνει για τον άντρα της.

Ερώτηση 3: Ο ΔΙΚΑΙΟΣ ΔΙΚΑΣΤΗΣ

Νομίζετε ότι ήταν δίκαιο ο δικαστής να επιβάλει την ίδια τιμωρία για όλα τα αδικήματα;

Εξηγήστε την απάντησή σας αναφέροντας τις ομοιότητες και τις διαφορές των τριών υποθέσεων της ιστορίας.

.....
.....

Ερώτηση 4: Ο ΔΙΚΑΙΟΣ ΔΙΚΑΣΤΗΣ

Για ποιο πράγμα, κυρίως, γίνεται λόγος σ' αυτό το κείμενο;

- A. Για σοβαρά αδικήματα.
- B. Για σοφή δικαιοσύνη.
- Γ. Για έναν καλό κυβερνήτη.
- Δ. Για ένα έξυπνο τέχνασμα.

Ερώτηση 5: Ο ΔΙΚΑΙΟΣ ΔΙΚΑΣΤΗΣ

Για την ερώτηση αυτή, πρέπει να συγκρίνετε τους νόμους και τη δικαιοσύνη της χώρας σας με τους νόμους και τη δικαιοσύνη που περιγράφονται στο κείμενο.

Να αναφέρετε μία ομοιότητα που έχουν οι νόμοι και η δικαιοσύνη της χώρας σας με τους νόμους και τη δικαιοσύνη που περιγράφονται στο κείμενο.

.....
.....

Στην ιστορία, ο δικαστής τιμωρεί με πενήντα ραβδιές όλους τους παραβάτες. Εκτός από το είδος της τιμωρίας να αναφέρετε μία ακόμα διαφορά που έχουν οι νόμοι και η δικαιοσύνη της χώρας σας με τους νόμους και τη δικαιοσύνη που περιγράφονται στο κείμενο.

.....
.....

Ερώτηση 6: Ο ΔΙΚΑΙΟΣ ΔΙΚΑΣΤΗΣ

Ποια από τις παρακάτω εκφράσεις χαρακτηρίζει καλύτερα το κείμενο;

- A. Ένας λαϊκός μύθος
- B. Μια ταξιδιωτική ιστορία
- Γ. Μια ιστορική έκθεση
- Δ. Μια τραγωδία
- E. Μια κωμωδία

Σημείωση. Από *Διεθνές Πρόγραμμα για την Αξιολόγηση των Μαθητών- PISA* (σελ. 66-71), από Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας, 2007, Αθήνα: Επτάλοφος Α.Β.Ε.Ε. (προσαρμογή)

Ο ΔΙΚΑΙΟΣ ΔΙΚΑΣΤΗΣ

ΟΔΗΓΙΕΣ ΒΑΘΜΟΛΟΓΗΣ

ΕΡΩΤΗΣΗ 1

Αποδεκτή απάντηση

Δ. Ήθελε να δει το δικαστή να δουλεύει, όπως είχε συνηθίσει, χωρίς να επηρεάζεται από την παρουσία του βασιλιά.

Μη αποδεκτή απάντηση

Άλλες απαντήσεις.

ΕΡΩΤΗΣΗ 2

Αποδεκτή απάντηση

Δ. Δοκιμάζοντας την επιδεξιότητά της στη δουλειά, που έπρεπε να κάνει για τον άντρα της.

Μη αποδεκτή απάντηση

Άλλες απαντήσεις.

ΕΡΩΤΗΣΗ 3

Αποδεκτή απάντηση

Αξιολογεί αν είναι δίκαιες οι τιμωρίες με βάση την ομοιότητα ή τη διαφορά των αδικημάτων. Δείχνει ότι έχει κατανοήσει σωστά τα αδικήματα.

- Όχι, το να κλέψει κάποιος τη γυναίκα ενός άλλου είναι πολύ πιο σοβαρό παράπτωμα από το να κλέψει τα χρήματα ή τα άλογά τους.
- Και οι τρεις ένοχοι επιχείρησαν να εξαπατήσουν κάποιον και είπαν ψέματα. Είναι λοιπόν δίκαιο να τιμωρηθούν με τον ίδιο τρόπο.
- Είναι δύσκολο να απαντήσει κανείς. Ο χωρικός, ο έμπορος του λαδιού και ο ζητιάνος προσπάθησαν και οι τρεις να κλέψουν κάτι. Από την άλλη όμως τα πράγματα που ήθελαν να κλέψουν δεν είχαν την ίδια αξία.

Μερικώς αποδεκτή απάντηση

Δείχνει ότι έχει καταλάβει σωστά τα αδικήματα και / ή τις τιμωρίες χωρίς να κάνει αξιολόγηση.

- Ο δικαστής επέβαλε πενήντα ραβδιές στους τρεις ενόχους. Είχαν αντίστοιχα κλέψει μια γυναίκα, χρήματα και ένα άλογο.

Δείχνει ότι παρανόησε τις τιμωρίες ή τα αδικήματα.

- Νομίζω ότι η περίπτωση του χωρικού και του γραμματικού ήταν διαφορετικές από τις άλλες δύο έμοιαζε περισσότερο με διαζύγιο, ενώ οι δύο άλλες περιπτώσεις ήταν κλοπές. Ο χωρικός δεν έπρεπε να τιμωρηθεί.

Κρίνει μόνο την ποινή αυτή καθεαυτή, δηλαδή, ο μαθητής απαντά σαν να ήταν η ερώτηση «πενήντα ραβδιές είναι μια δίκαιη τιμωρία;»)

- Όχι, πενήντα ραβδιές είναι μια τιμωρία πάρα πολύ αυστηρή γι' αυτά τα τρία αδικήματα.
- Ναι, οι αυστηρές τιμωρίες είναι αναγκαίες, γιατί έτσι οι εγκληματίες δε θα κάνουν ξανά το ίδιο.
- Όχι, δεν πιστεύω ότι οι τιμωρίες ήταν αρκετά αυστηρές.
- Ήταν πάρα πολύ αυστηρός.

Μη αποδεκτή απάντηση

Απαντήσεις άσχετες ή αόριστες, χωρίς εξήγηση ή με ανεπαρκή εξήγηση ή με τρόπο που δεν συνάδει προς το περιεχόμενο της ιστορίας.

- Ναι, νομίζω ότι ήταν δίκαιο.

ΕΡΩΤΗΣΗ 4

Αποδεκτή απάντηση

B. Για σοφή δικαιοσύνη.

Μη αποδεκτή απάντηση

Άλλες απαντήσεις.

ΕΡΩΤΗΣΗ 5

Αποδεκτή απάντηση

Αναφέρει μια ομοιότητα. Δείχνει ότι κατάλαβε σωστά το κείμενο. Η σύγκριση με ένα χαρακτηριστικό του εθνικού νομικού συστήματος ή δηλώνεται ή υπονοείται. Ακριβής γνώση του εθνικού νομικού συστήματος δεν είναι απαραίτητη. Να λάβετε υπόψη τη γνώση για τους νόμους που περιμένουμε να έχει ένας δεκαπεντάχρονος.

- Οι κρίσεις έγιναν με βάση αποδεικτικά στοιχεία.
- Τα δύο μέρη έχουν δικαίωμα να δώσουν την δική τους εκδοχή για τα πράγματα.
- Οι άνθρωποι που ψεύδονται ή κάνουν αδικήματα τιμωρούνται.
- Υπάρχει ισότητα απέναντι στο νόμο (για τον οποιοδήποτε).
- Ένας δικαστής προεδρεύει στο δικαστήριο.
- Επέβαλε την ίδια τιμωρία για παρόμοια αδικήματα.

Αναφέρει μια διαφορά. Δείχνει ότι κατάλαβε σωστά το κείμενο. Η σύγκριση με ένα από τα χαρακτηριστικά του εθνικού νομικού συστήματος ή δηλώνεται καθαρά ή συμπεραίνεται εύκολα. Ακριβής γνώση του εθνικού νομικού συστήματος δεν είναι απαραίτητη. (Για παράδειγμα «δεν υπάρχουν ένορκοι», μπορεί να γίνει αποδεκτό ως μία διαφορά, παρότι σε μερικά σύγχρονα δικαστήρια δεν υπάρχουν ένορκοι).

- Δεν υπάρχουν δικηγόροι.
- Ο δικαστής κάνει τη δική του έρευνα.
- Η απόφαση βγαίνει πολύ γρήγορα, ενώ στα σύγχρονα δικαστήρια, οι υποθέσεις συνήθως καθυστερούν εβδομάδες.
- Δεν υπάρχουν ένορκοι.

- Δεν φαίνεται να υπάρχει δυνατότητα έφεσης.
- Η τιμωρία είναι περισσότερο αυστηρή.
- Η ίδια τιμωρία επιβάλλεται χωρίς να λαμβάνεται υπόψη το παράπτωμα.

Μη αποδεκτή απάντηση

- Άλλες απαντήσεις, ασαφείς, ή εκτός θέματος.
- Υπάρχει ένας δίκαιος δικαστής μέσα στο κείμενο.
 - Δε διακρίνει το δίκαιο από το άδικο.
 - Ακόμη και οι σημαντικοί αρχηγοί μπορούν να πάνε στο δικαστήριο.
 - Η τιμωρία.
 - Είναι εκτός εποχής.

ΕΡΩΤΗΣΗ 6

Αποδεκτή απάντηση

A. Ένας λαϊκός μύθος.

Μη αποδεκτή απάντηση

Άλλες απαντήσεις.